

İnsanlığın Kadim Yiyeceği Hurma

İnsanlığın kadim yiyeceklerinden hurma, palmyegiller familyasındandır. Sıcak, tropikal, ılıman ve çöl iklimlerinde yetişir. Hurma kelimesi Türkçeye, Farsçadan geçmiştir. Arapçada "temr, nahl" olarak kullanılır.

Baharda çiçek açar, yaz yahut sonbaharda meyveleri toplanır. Hasadı, cinsine göre Temmuz'dan Kasım'a kadar uzayabilir. 8-10 yaşlarında meyve vermeye başlar. Hurma ağaçları, 30 metreye kadar uzayabilirler. Uzun bir gövdeye sahiptirler.

Hurma meyvesi, ağacın tepe kısmındaki yeşil yaprakların olduğu yerde yetişir. Ağacın yaprakları 4 metreye kadar uzayabilir ve yaklaşık 7 yıl canlı kalır.

Hurma ağacının ömrü, 100 ila 200 yıl kadardır. En verimli oldukları dönem, 15-40 ila 40-80 yaş aralığıdır. Hurma meyveleri, salkım şeklindedir ve bir salkım 10 kg ağırlığındadır. Her ağaçtan 40 ila 100 kg arasında hurma elde edilir.

5000'e yakın hurma çeşidi vardır. Sadece Medine-i Münevver'e de 100'den fazla hurma cinsinin olduğu söylenir. Acve, Anbera, Safâvî, Seyhanî, Cenîb, Lezv, Bernî, Suka'î, Hudaî, Mebrûm yetiştirilen bazı hurma çeşitleridir.

Hurma, taze ve kurutulmuş olarak tüketilir. Mineral, protein ve vitamin bakımından oldukça zengindir. Bilinen en iyi antioksidan besinlerden birisidir. Gıda ve ilaç sektöründe kullanılır.

Birçok ülkede hurma yetiştirilir. Bugün hurma üretiminin büyük kısmı, Kuzey Afrika ve Ortadoğu'dadır. En fazla hurma üreten ülkeler; Mısır, Suudi Arabistan, İran, Irak, Filistin, Cezayir, Tunus, Umman, Pakistan'dır.

Ramazân-ı Şerîf sofralarının baş tacı olan hurma, ülkemizde yetişmiyor, ancak çokça ithal ediliyor.

Âyet-i Kerîme ve Hadîs-i Şerîflerde Hurma

Hurma, Kur'an-ı Kerim'de çokça zikredilmiştir. Bakara, En'âm, Ra'd, Nahl, İsrâ, Kehf, Meryem, Tâ-Hâ, Mü'minûn, Yâsin, Kâf, Kamer, Rahmân, Haşr, Hâkka ve Abese sûrelerinde, hurma ve hurma ağaçları hakkında âyet-i kerîmeler mevcuttur.

Hz. Allah, Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmuştur: **"İşte onunla (yağmurla) sizin için hurma ve üzüm bağları yaptık ki, içlerinde size birçok yemişler var. Onlardan yer ve geçinirsiniz."** (Mü'minûn Sûresi, 19)

Hurma hakkında Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) mübarek hadîs-i şerîfleri de vardır. Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) buyurdular: **"Hurma bulabilen kimse, onunla iftar etsin. Hurma bulamayan kimse de su ile iftar etsin. Çünkü su, temiz ve temizleyicidir."** (Sünen-i Nesâî)

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) başka bir hadîs-i şerîflerinde, **"Hurma ağacı, Âdemoğullarının halasıdır."** buyurmuşlardır. Resûlullah Efendimiz (s.a.v.), bu manayı şöyle ifade etmişlerdir: **"Halanız hurmaya hürmet ediniz. Muhakkak o, babanız Hz. Âdem'in toprağının artanından yaratıldı."**

Âlimlere Göre Hurma Ağacı

Hurma ağacı, Âdem Aleyhisselâm'ın çamurunun fazlasından yaratılmıştır. Bu sebeple insana çok benzer. Boyu, insanoğlu gibi uzundur. Yaprakları, dağılmış kâkülleridir. Dallarının kesilmesi zarar vermez, aksine dalları daha da fazla çoğalır. Ama hurmanın baş tarafı kesilse bir daha yaşamaz, o hurma ağacı kurur.

Hurma, hadîs-i şerîfte beyân edildiği üzere insanın nesep cihetinden halasıdır. İbn-i Arabî (rah.) dedi ki:

"Allâhü Teâlâ, Âdem Aleyhisselâm'ı yarattı. Âdem Aleyhisselâm'ın arta kalan çamurundan hurmayı yarattı. Bu itibarla hurma, Âdem Aleyhisselâm'ın kız kardeşi, bizim de halamız gibidir. Şer'-i şerîf onu 'hala' diye isimlendirmiş ve onu bir mümine benzetmiştir. Hurmada, diğer nebâtatta olmayan birçok acâib sırlar vardır."

YEDİKITA
TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ